

Un număr vechi 1 leu

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

DIRECTOR : D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR : I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Străinătatea : 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6

Vis-à-vis de Palatul Justiției

Cu acest număr începem a distribui tabla de materii pe anul 1902, numai acelorora însă cari se găsesc în corent cu plata abonamentului.

SUMAR :

Despre moratoriul, de d. R. P. Voinescu.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ :

Tribunalul Botoșani: Costache Christian dat judecăței pentru fals în acte publice.

Judecătoria ocolului Troțuș-Bacău : Căpitan N. I. Krupensky și C. S. Krupensky cu Ștefan Cristea, cu o Observațiune de d. Ștefan Scriban.

Scrisoare deschisă către Direcția „Curierului Judiciar” de d-l G. T. Ionescu.

DESPRE MORATORIU (1)

Ca și în alte asemenea instituții juridice și în materia despre care tratăm, etimologia cuvântului ne dă însemnarea lucrului ce reprezintă.

Moratoriu vine de la *mora* adică suspendare, amânare, întârziere.—În materie de drept acest cuvânt însemnează sarcinile de cari sunt încărcate raporturile vieții reale a mai multor persoane cari trăesc în stare de societate, față de o persoană care voluntar sau involuntar se gă-

(1) În studiul pe care ni-l propunem a-l face asupra moratoriului ne-am servit de următoarele scrieri—rezumând teoriile expuse de fie-care autor coroborându-le între dânsese și comparându-le cu alte instituții similare din legislațiile în cari nu există moratoriul ast-fel ne-am servit de: —*Nuovo codice di commercio Italiano* de Eugeniu Mase-Dari—1895 Unione Tipografico—Editrice Torinese 33 Via Carlo Alberto—*Corso di Diritto Commerciale* esposto da Ercole Vidari—1893 Ulrico Hoepli, Editore Librajo della Real Casa—Milano—*Droit-commercial comparé*—par M. J. C. Colfavru 1863.—*Repertoire general alphabetique du droit Français* sous la direction de M-r Ed. Fuzier-Herman;—*Droit Commercial* par Ch. Lyon Caen et L. Renault 1894.—D. Supino—*Instituzione di Diritto commerciale* Firenze—G. Barbera, Editore 1898 La moratoria nel nuovo codice di commercio italiano-Moise Vitalevi 1884.

sesce în imposibilitate de a îndeplini o obligațiune ce și-a luat, prin urmare trebuie ca neapărat să presupunem existența unui termen expres sau tacit impus sarcinei fiind-că altmintrelea nu s'ar putea spune că debitorul întârzie a o îndeplini, dacă nu a sosit încă momentul când creditorul ar putea să-l constrângă legalmente.

Faptul debitorului care lasă să treacă inutilmente acest termen fără a plăti se cheamă *a cădea în mora*; din contra toleranța creditorilor săi, cari îi acordă o amânare se cheamă *a acorda un moratoriu*.

În lipsa acestei generosități din partea creditorilor care de sigur se manifesta destul de rar în trecut, a trebuit să suplezeze legile, informându-se de cele mai multe ori la sentimente greșite de milă pentru debitor.—În fapt însă au existat și există încă legi în anumite țări, cari lasă magistratului dreptul de a acorda un termen de grație sau de favoare, chiar când termenul obligațiunii s'a îndeplinit; însă întrebuintarea acestui drept era supus la anumite excepții și în cazuri speciale, când violarea pactului de plată se presenta într'un mod mai deosebit.

Sunt rațiuni, prea evidente, de interes economic, cari sfătuesc mai cu seamă în relațiunile de afaceri, o suspendare oare-care prin autoritatea judiciară în executarea sarcinilor unei părți față de cea-l'altă.

Plecând înainte de toate de la considerațiunea abstractă că o co-acțiune de o atare natură impusă implicit creditorului de către magistrat, violează principiul de rațiune juridică naturală după care contractele legal formate au putere de lege pentru acei cari le-au făcut și trebuie să fie executate de bună credință, mai avem încă considerațiunea întemeiată pe rațiunea practică indiscutabilă care arată că: în comerț o amânare de câte-va zile poate nu numai să causeze o daună, dar poate chiar să fie dezastruoasă fiind-că comerciantul care nu primesce banii săi la scadență

se găsește lipsit de mijloacele asupra cărora comptase pentru a plăti la rëndul său datoriile sale.

Prin urmare dreptul cere ca creditorul să poată retrage averea sa la scadență și debitorul nu se poate sustrage acestei stări de lucruri pe care trebuia și era dator să o prevadă.

De și trebuie să recunoaștem, mai cu seamă în comerț, dreptatea acestei reguli generale, totuși sunt cazuri în care dacă s'ar aplica în toată extensiunea ei s'ar ajunge la consecințe nedrepte și dureroase, periculoase chiar pentru creditori și poate mult mai grave de cât ar fi o simplă amânare acordată debitorului, de aci vine necesitatea unei abateri care s'ar putea considera ca o alegere între două rele precum vom expune mai la vale.

Faptul de a cădea în mora poate fi efectul voinței debitorului și chiar a voinței rău voitoare, precum și al imposibilității de a plăti, imposibilitate provenită din cauze care sunt streine și independente de dēnsul până la un punct oarecare.—Aceste diverse cauze care au rezultatul comun de a împedica plata datoriilor unui debitor la scadență necesitează o clasificare deosebită.—În cazul d'ntăiu reaoa voința a debitorului nu-ar permite acordarea concesiunilor care reprezintă în tot-deauna o favoare, unei persoane care s'a arătat de la început nedemnă; prin urmare dēnsul trebuie lăsat rigoarei legilor cu toate consecințele ei, consecințe concretizate nu numai în condamnarea la plată și în executarea asupra averei ci și în declararea în stare de faliment, cu toate incapacitățile și pedepsele inerente acestei declarări.—Lucrul stă cu totul alt-fel în ipoteza a doua în care speranța acordării unui nou termen îndeamnă pe debitor a cere o amânare, spre a putea îndeplini mâine ce nu s'ar putea face azi; în acest caz considerațiunile umanitare sunt dirijate de o bună voință justificată prin purtarea debitorului demn de milă, aceste reflecțiuni au sugerat legislatorilor din toate timpurile de a aviza asupra modului de a previne soartei nenorocite a unui debitor, punându'l în stare de a îndeplini sarcinile luate prin mijlocul unei amânări în favoarea sa, de și termenul era deja scăzut.

Iată care trebuie să fie, în interpretația sa cea mai simplă și mai exactă, origina moratoriului, care pe terenul special al legii de comerț, se arată neîndoielnic sub forma unei amânări acordate comerciantului pentru a-i evita falimentul său pentru a suspenda efectele falimentului, dacă deja a fost declarat.

Înainte de a intra în studiul pozitiv al legilor țerilor unde există moratoriul, vom arăta în câte-va

cuvinte dezvoltarea istorică a moratoriului și cu toate că nu are astăzi de cât foarte puține puncte de asemănare cu instituțiile speciale din care a luat naștere pentru a ajunge a face parte din codurile de comerț care prevăd moratoriul, totuși se poate găsi în legislațiunile vechi asemenea puncte, care s'ar putea compara efectivamente spre a ilustra dispozițiunile actuale.

În condițiunile actuale de studii și cu lăcomia de căutare în textele de drept roman spre a găsi punctele de asemănare a oricărei instituții moderne, să nu se pară straniu că s'ar putea găsi acolo și liniile generale ale moratoriului. Într'adevăr, găsim ceva în dreptul Roman care s'ar putea asemăna cu instituția aceasta modernă; însă ea nu era o măsură legislativă de ordin general, ci mai mult o condiție de favoare, creată și aplicată în cazuri speciale și depinzând în întregimea ei de voința principelui. Ea putea fi aplicată oricăru debitor insolubil, de oricare clasă ar fi fost, decî nu numai comercianților, cum e cazul în dreptul modern.

Dacă considerăm cea d'întăiu lege: — Legea celor XII table, — o găsim miserabilă și crudă în acest punct. Odată condamnarea obținută și 30 zile trecute, creditorul chema pe debitorul său înaintea magistratului prin *manus inectio*; aici, dacă debitorul nu'l plătea, creditorul avea dreptul de a lua în posesiune persoana debitorului, cu dreptul de a'l ține legat lângă dēnsul timp de 60 zile; după acest termen, el avea dreptul de a'l expune în public, spre a vedea dacă nu se găsea cine-va, care vrea să'l libereze, dacă nu se găsea, creditorul avea dreptul de a'l omcra sau de a'l vinde ca rob transtiberim; dacă erau mai mulți creditori ei aveau dreptul de a'și împărți corpul debitorului ca și cum corpul lui ar fi reprezentat valoarea banilor ce datorea.

Când o lege tâlmăcește sentimente așa de seltabice, e lucru îndrăzneț de a asemăna termenele de 30 și 60 de zile cu bazele moratoriului modern; — cu atât mai mult cu cât aceste termene ale celor XII table s'ar putea mai ușor asemăna cu termenele pe care legea noastră le acordă pentru executarea forțată asupra averei, de cât cu o adevărată amânare de plăți, acordată debitorului care o cere înainte de a fi condamnat.

Progresele timpurilor și schimbările de obiceiuri, cauzate de aceste progrese, nu au lipsit de a arăta buna lor influență asupra acestei forți a legii romane; o executare asupra averei debitorului a înlocuit executarea asupra persoanei sale, și Edictul Pretorian a admis amestecarea creditorului în averea debitorului, prin mijlocul unei persoane aleasă din sânul creditorilor; iar de-

bitorul era ținut să făgăduiască de a plăti datoriile sale prin rate procentuale.

S'a făcut apoi Legea asupra cesiunii averilor numită *Legea Iulia* al cărei autor, era după unii, Cesar; — după alții August.

După această lege, debitorul lovit de nenorocire, putea să se libereze de acțiunile creditorilor săi, făcându-le o cesiune spontanee a averii sale; printr'acest act creditorii nu deveneau tocmai proprietari ai acestei averi, nici nu se găsea debitorul deslegat de datoriile sale; — însă acest act era îndestulător pentru a putea evita detențiunea personală a debitorului și desonoarea, acordându-i și *beneficium competentiae* — un fel de cas de excepție contra oricărei acțiuni, care provenea din obligațiunii sau sarcini anterioare cesiunii averii.

Cu toată mila arătată de această instituție față cu cea d'intăi, ea mai păstra încă rigiditatea ei, nefăcând vr'o distincție printre debitorii: ei erau supuși acestei măsurii, fie că erau culpabili, fie că erau demni de milă; toți trebuiau să aibă recurs la cesiunea averii, — lucru care e încă dovedit prin prima excepție creată în *Novela 135* a lui Justinian: *Ne quis cogatur bonis cedere*, care impunea cesiunea averii celor care puteau jura că nu sunt solvabili și că au căzut în miserie fără voia lor.

S'au introdus apoi, menținându-se cesiunea averii oare cari rescripte numite *moratorii*, fiind-că admitea o amânare calculată pentru o perioadă de timp mai mare sau mai mică. Aceste rescripte erau acordate după cererea debitorilor, în cazuri excepționale și sub anumite condiții. Această favoare însă depinde cu totul de bună-voința principelui; trebuie însă să credem, că se aplica într'un mod foarte liberal și că a trecut drept o favoare obicinuită, fiind-că vedem, într'un text al Codului că răspunsul lui Justinian într'un caz, unde era îndoială dacă trebuia să aibă loc cesiunea averii sau amânarea plăților, începe tocmai cu cuvintele: *cum solilo more a nostra Majestate petitur* etc. lucru care dovedește că atarî cereri erau așa de obicinuite în cât se poate crede că ele erau mai întotdeauna acordate și rescriptul moratoriu devenea ast-fel o instituție sistematică; prin urmare, legislația modernă poate să găsească în rescriptele epocii romane o urmă a moratorului actual.

Intr'adevăr există mai multe diferențe între aceste două instituții, însă substanța rescriptelor împăraților romani e păstrată de veacuri și trece printre dezvoltarea legislației până la locul ce ocupă astăzi.

R. P. Voinescu

Doctor în Drept de la Paris
Judecător de Instrucție Trib. Ilfov

(Va urma)

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

TRIBUNALUL JUDEȚULUI BOTOȘANI

Președenția D-lui CORNELIU BOTEZ, Membru de ședință

Audiența de la 28 Octombrie 1902

Costache Cristian cu Ministerul Public

Sentința corecțională No. 1352

Fals în acte publice.—Intențiunea de a vătăma.—Act radical nul.—Imposibilitate de prejudiciu.

După principiile generale ale falsului, aplicabile și falsului în acte publice, unul din elementele delictului de fals, fiind fraudă, adică intențiunea de a vătăma, când din nici o împrejurare stătătoare de sine nu se stabilește că agentul care a comis faptul, a avut această intenție, un atare fapt constituie cel mult o neprevădere sau o nesocotință, din partea agentului, care de și prezintă în sine un grad oare care de imoralitate, nu întrunește elementele constitutive ale unui fals penal.

Dacă se impută unui funcționar administrativ care după lege are atribuțiunea de a îndeplini acte de procedură, că a comis un fals într'o dovadă de comunicarea copieii de pe o sentință condamnatoare, consistând în alterarea cu intențiune a datei înmânării și dacă din lipsa observării formalităților necesare înmânării, anume prevăzute de art. 74 Pr. civ. actul de procedură e radical nul și desbrăcat de efectele ce a trebuit să producă, în acest caz posibilitate de prejudiciu neexistând, lipsește unul din elementele esențiale ale delictului de fals și inculpatul cată a fi apărât de penalitate.

Tribunalul,

Având în vedere opozițiunea făcută de către Costache Cristian contra sentinței acestui tribunal sub No. 1575/901 prin care a fost condamnat, în lipsă, la 3 ani închisoare corecțională și interdicțiune pe timp mărginit, fiind găsit culpabil de faptul de fals în acte publice, comis în prejudiciul locuitorilor Teodor Chiriac și Pavel Hirtopanu, cum și de a plăti acestor din urmă câte 50 lei despăgubiri civile;

Având în vedere că din instrucțiunea scrisă de la dosarul cauzei, din actele și lucrările anexate la dosarul acestui tribunal No. 902/99 și din arătările sub jurământ ale martorilor: N. Bibere, Vasile a Geroaei, Vasile Pintilii Negrescu, Costache T. Mihăescu, D. Baltă și Ștefan Turcanu, făcute parte în audiența de la 19 Maiu 1901 și parte în audiența de astăzi, se constată următoarele fapte: Prin rechizitorul d-lui procuror de pe lângă acest tribunal No. 2219/98, pacienții de astăzi Teodor Chiriac, Pavel Hirtopanu, au fost dați judecății pentru faptul de ultraj al jandarmului Irimia Teodor, fapt prevăzut și pedepsit de art. 183 din Codul penal. Tribunalul, prin sentința No. 50/900, pronunțată în lipsă, găind faptul stabilit, îi condamnă la câte 15 zile închisoare corecțională. Pacienții fac opozițiune contra sentinței condamnatoare, care, însă, li se respinge, ca tardivă, pe temeiul că înmânarea copiilor de pe sentință li s'a făcut la 18 Martie 1900, pe când cererea de opoziție a fost făcută tocmai la 31 Martie, adică peste termenul de 5 zile, acordat de lege. Contra sentinței tribunalului prin care li se respinge opozițiunea, numiții Toader Chiriach și Pavel Hirtopanu, fac apel, iar înaintea Curții se înscriu în fals contra dovezilor de înmânarea copiilor de pe sentința tribunalului, dată în lipsă, pe motiv că aceste dovezii poartă o dată anterioară înmânării și că, deci, erau înlăuntrul termenului de opozițiune.

Curtea de apel, secția I prin jurnalul No. 15 din 13 Ianuarie 1901, față de această declarațiune, dispune a

se trimite dosarul d-lui Procuror general pentru a se urma procedura asupra falșului, amânând judecarea apelului până după instrucțiunea și judecarea faptului de falș. Instrucțiunea se face de către d-l jude instructor de pe lângă acest tribunal, care prin ordonanța sa definitivă sub No. 23 din 11 Aprilie 1901, declară că este loc de urmărire contra inculpatului de astăzi, că în calitate de ajutor de primar al comunei Movila-Ruptă, a falsificat dovezile de înmânarea sentinței condamnatore, fapt prevăzut și pedepsit de art. 124 din Codul penal;

Având în vedere că din arătările sub prestare de jurământ ale martorilor ascultați înaintea tribunalului, se constată că inculpatul, care e ajutor de primar, dar în același timp o persoană prea puțin cunoscătoare de carte și de ale legilor, primind în ziua de 18 Martie 1900 copiile de pe sentință, spre a le înmâna condamnaților Chiriac și Hirtopanu, pe de o parte încredințează aceste copii vătăjelului Ștefan Turcanu spre a le înmâna părților în drept, tot în aceea zi, iar pe de altă parte, fără a se convinge dacă în adevăr înmânarea a avut loc, spune ajutorului de notar D. Baltă ca sa redijeze cuvenitele dovezile de înmânare, pe cari inculpatul le semnează și le înaintează cu adresă, în regulă, la grefa tribunalului;

Din depunerile, însă, ale martorilor: N. Baltă, V. a Geroaei și mai ales martorului V. Pintilii Negrescu, se constată că vătăjelul a înmânat copiile lui Hirtopanu și Chiriac în ziua de 28 Martie, adică cu 10 zile mai târziu, cea-ce lasă a se presupune că Turcanu nu s'a conformat ordinului inculpatului de a face imediat înmânarea, neglijând ast-fel de o parte îndeplinirea însărcinării ce 'i se dase, iar pe de altă parte inducând în eroare pe inculpat, care—când a înaintat cu adresă dovezile de comunicare la grefă—avea de sigur convingerea că înmânarea se făcuse ast-fel cum o atestase prin acele dovezii;

Având în vedere că după principiile generale ale falșului, aplicabile și falșului în acte publice, unul din elementele delictului de falș, este fraudă, adică intențiunea din partea aceluia care comite actul de a aduce o vătămare părții, care urmează a'i suferi consecințele; Că atât din cele expuse mai sus cât și din nici o altă împrejurare stătătoare de sine, nu reiese că inculpatul a avut această intențiune; că dar neexistând unul din elementele constitutive ale delictului de falș, un atare fapt constituie, cel mult, o neprevădere sau o nesocotință din partea agentului care a comis faptul și care de și prezintă în sine un grad oare-care de imoralitate, nu înfrunște totuși elementele constitutive ale unui falș penal;

Având în vedere că, dacă s'ar admite că inculpatul, cu bună știință și cu hotărâre de a vătăma; a însemnat în dovezile de înmânare a copiilor, o altă dată de cât avea în care înmânarea a avut loc în realitate, delictul de falș încă nu se poate imputa inculpatului din alte considerațiuni: în adevăr, din examenul dovezilor în chestiune se constată că părțile care au trebuit să primească copiile, n'au cunostiință de carte. Ele sunt semnate prin punere de deget, iar inculpatul Cristian atestă în josul iscăliturilor înmânarea, cu cuvintele: «Inmânat de noi», fără a dresa un proces-verbal constător în privința modului cum a avut loc înmânarea; că dar ne găsim în fața unei proceduri îndeplinite în contra prescripțiilor art. 74 Pr. civilă, care dispune că în cazul când părțile nu știu carte, agentul însărcinat cu îndeplinirea procedurii e ținut a dresa un proces-verbal despre împrejurările în care a avut loc înmânarea, ceea-ce, în specie, lipsește, iar o asemenea formalitate e substanțială pentru că art. 76 din procedură, prevede că sunt prescrise sub pedeapsă de nulitate observarea rânduelilor din art. 74;

Având în vedere că observarea prescripțiilor art. 74 Pr. civ. care e o dispozițiune de drept comun, cu atât mai mult, își are aplicarea sa în pricinile penale

în cari ordinea publică poate fi atinsă și deci societatea e interesată să nu vadă condamnat, prin surprindere, care ne având cunoștiință de condamnățiunea suferită, nu s'a putut apăra, neuzând, din cauze independente de voința sa, de căile de reformare, pe cari legea a voit a'i le pune la dispozițiune. De altmintreli însăși înalta noastră Curte de casatie a decis de curând, că dispozițiunile de procedură ale art. 74 cari sunt substanțiale, își au aplicațiunea lor și în penal, atât în privința citațiilor cât și a comunicării hotărârilor condamnatore pronunțate în această materie. (Cas. II, No. 54/902 Dreptul No. 12 din 10 Februarie 1902);

Ast-fel fiind împrejurările, se ridică chestiunea: *Constituie delictul de falș în acte publice, faptul de a dresa un act de procedură în care adevărul e alterat cu intențiune, însă care din cauze independente de voința celui ce 'l-a întocmit, cum e ignoranța legii este lipsit de efectele sale?*

Având în vedere că în această privință jurisprudența franceză, ca și cea română, (V. Faustin Hélie, C. penal, T. II, pag. 376) învață că trebuie să distingem după cum actul falș e atins de viciu radical și, deci, e absolut nul, sau actul e numai anulabil, în care caz de multe ori se poate întâmpla să rămână valabil, fie din lipsa unei inspectări serioase a formelor actului, fie printr'o greșită interpretare a legii în cea-ce privește validitatea lui. Dacă în cazul din urmă o posibilitate de prejudiciu poate să existe, această posibilitate dispăre în cazul când actul e absolut nul și deci desbrăcat de prin sine de efectele ce a trebuit să producă. *Falsitas nulla, nullum potest afferre praejudicium*;

Evident că în acest caz posibilitatea de prejudiciu neexistând, lipsește unul din elementele esențiale ale delictului de falș;

Având în vedere că, în specie, actul de procedură dresat pentru comunicarea copiilor, oprit prin jurnalul Curții în efectele sale, e un act radical nul, pentru-că neexistând un proces-verbal de comunicare ne găsim în fața unor dovezii cari fiind semnate prin punere de deget, sunt lipsite de orî-ce putere probatoare; că prin urmare ele nu au putut fi de natură a produce nici un prejudiciu părții interesate și nici nu era posibil chiar a'l pricinui;

Având în vedere, prin urmare, că și din acest punct de vedere, lipsind unul din elementele delictului de falș, inculpatul cată a fi achitat de orî-ce penalitate, admițându-i-se în totul opozițiunea.

Pentru aceste considerente, redactate de d-l judecător de ședință, Corneliu Botez, tribunalul, în neunire cu conclusiunile d-lui procuror, admite opozițiunea.

(ss) Corneliu Botez; V. Andriescu.

JUDECĂTORIA OCOLULUI TROTUȘ, JUD. BACĂU

Audiența de la 25 Mai 1902

Capitan N. I. Crupenschi și G. S. Crupenschi cu Ștefan Cristea pentru posesiune

Distrugere de hotare. — Intentarea unei acțiuni publice pentru faptul distrugerii și rezervarea dreptului părții civile de a intenta deosebit acțiune civilă pentru daune. — Dacă în acest caz se poate suspenda acțiunea civilă până la resolvarea definitivă a acțiunii penale — (Art. 8 al. 2 Pr. penală).

Orî de câte ori acțiunea publică și acțiunea privată nu se exercită în același timp și înaintea judecătorilor și a celor civili, ei separat, așa că judecata civilă nu ar putea influența întru nimic judecata penală nici ar da loc la hotărâri contradicțoare, dispozițiunile art. 8 al. 2 din procedura penală, relative la suspendarea acțiunii civile, până la definitiva resolvare a acțiunii penale, nu sunt aplicabile.

S'a ascultat d-l avocat Emanuel Neagu din partea

reclamanților și d-l Vasile Carp din partea pârâtului;

Judecata,

Având în vedere că din desbaterile urmate în instanță rezultă următoarele:

Contra lui Ștefan Cristea din Drăgulești, deschizându-se acțiune publică înaintea tribunalului de Bacău pentru faptul de strămutare de hotare și distrugere, această instanță prin sentința sa de la 13 Maiu 1902 a condamnat pe numitul pentru aceste fapte în lipsă, la șapte luni închisoare corecțională, rezervând tot odată părții civile dreptul de a-și lichida pe cale civilă pretențiunile bănești. Reclamanții de azi uzând de acest drept și mai înainte ca acea sentință să fie definitivă, au intentat numitului inculpat, pârâtul de astă-zil, presenta acțiune pentru turburarea posesiunii terenului de pe care acela a distrus arborii pentru care a fost condamnat, cât și pentru obligarea sa la plata daunelor provenite din faptul tăerii de arbori de pe acel teren;

Că dar rezultă că contra numitului Cristea este intentată o acțiune civilă și o alta publică care încă nu e rămasă definitivă;

Considerând că în acest cas art. 8 al. 2 Pr. pen., consacrand principiul de drept penal, că acțiunea publică ține pe cea privată pe loc, dispune că acțiunea civilă să suspende până mai întâiu judecata penală se va pronunța în mod definitiv;

Că dar urmează a vedea dacă acest art. este aplicabil în specie;

Considerând că rațiunea dispozițiunii din al. 2 art. 8 Pr. pen. residă în solicitudinea legiuitorului de a evita două cazuri dăunătoare bunului mers al justiției când ambele acțiuni cea publică și cea privată s'ar exercita în același timp dar separat, înaintea și a judecătorilor penală și a celor civilă: întâiu ca hotărîrea penală să nu fie influențată de cea civilă, influență care ar știrbi dreptul de apărare acordat inculpatului, și al doilea ca în interesul unei bune administrațiuni a justiției, să nu se dea loc la hotărîri contrazicătoare;

Că dar de îndată ce aceste două cazuri sunt evitate, aplicațiunea art. 8 al. 2 Pr. pen. nu și mai are locul;

Având în vedere că în specie presenta acțiune civilă fiind rezervată expres reclamanților prin sentința penală menționată, a fost intentată de către aceștia în cursul acțiunii penale, pe câtă vreme aceasta nu e terminată în mod definitiv, însă rezultă că dînșii au fost nevoiți a proceda ast-fel, în interesul de a-și apăra proprietatea de alte turburări de posesiune ale pârâtului de azi și inculpat în instanța penală, provenite din faptul său de a continua cu tăerea de arbori de pe acea proprietate; că dar din acest punct de vedere interesul legitim al reclamanților de a nu putea aștepta lichidarea dreptului lor în instanța penală cu ocazia judecării cesțiunii prejudiciale ce va opune pârâtului, — fiind vădit, oportunitatea prezentei acțiuni este dovedită, rămânând a examina dacă numita acțiune ar putea sau nu influența judecata penală sau da loc la hotărîri contrazicătoare, în resumat dacă în specie este sau nu loc de aplicarea art. 8 al. 2 pr. pen.;

Având în vedere că pârâtul declarând că dînșul este proprietarul terenului de pe care a tăeat arborii pentru care a fost condamnat, — teren care face obiectul acțiunii de față, — și afirmând că dovedirea faptului ce alegă va face-o în instanța repressivă cerând la timp suspendarea acțiunii penale și judecarea acestei cesțiuni prejudiciale, rezultă că dînșul e ținut a face în acea instanță aceeași dovadă la care tocmai este provocat de reclamanți prin acțiunea de față, a cărei oportunitate este dovedită după cum s'a demonstrat mai sus; că dar dreptul său de apărare în judecata penală nefiind întru nimic știrbit prin acțiunea de față, nu poate fi teamă nici de influențarea acelei judecări șinici de posibilitatea unor hotărîri contrazicătoare;

Că dar din toate acestea reeșind că art. 8 al. 2 pr. pen. nu e aplicabil în specie, urmează că incidentul ridicat de pârât pentru suspendarea acțiunii de față este nefondat, și cată a fi respins ca atare;

Având în vedere că în cazul—greu de presupus—în care inculpatul Ștefan Cristea, pârâtul din acțiunea de față, ar lăsa ca hotărîrea dată în lipsa sa să rămăe definitivă, această hotărîre care constată faptul că numitul a tăeat arbori de pe o proprietate străină ar fi în contradicție cu hotărîrea care în acțiunea civilă ar da numitului pârât câștig de cauză, recunoscând că acea proprietate este a sa; că dar acest fapt întâmplându-se, aceasta ar fi în detrimentul unei bune administrațiuni a justiției.

Considerând că în acel cas fiind evident că dacă ar avea loc acele hotărîri contrazicătoare, aceasta s'ar datori numai neglijenței inculpatului de a nu se fi apărât, neglijență care nu poate dăuna prestigiului justiției;

Pentru aceste motive, respinge incidentul etc.

(s) Daniel Budu

Grefier (s) V. Dragoș

Observațiune.— E de principiu, că dreptul de a face o plângere aparține numai persoanelor cari au fost vătămate, prin o crimă, delict sau contravențiune ⁽¹⁾. Instanțele penale, însă, nu sunt competente să se pronunțe de cât asupra daunelor ce rezultă *direct* din infracțiune ⁽²⁾. In ce privesce exercițiul acțiunii în daune, aceasta poate fi îndreptată sau dinaintea tribunalului de repressiune, ca să se judece concomitent cu acțiunea publică, sau, separat, dinaintea tribunalului civil, căci acțiunea publică și cea civilă sunt independente una de alta, de unde urmează că prevenitul nu poate cere punerea în cauză a persoanei vătămate, pentru ca să se hotărască deodată în privința ambelor acțiuni.

Că acțiunea publică și cea privată sunt independente una de alta, rezultă atât din natura lor deosebită, din scopul lor diferit, cât și din art. 12 Pr. p., după care moartea infractorului stinge acțiunea publică, dar lasă intactă pe cea privată. De asemenea, amnistia stinge acțiunea publică, șterge caracterul delictuos al faptului comis, dar nu poate aduce nici o atingere acțiunii civile. Acțiunea privată subsistă, prin urmare, chiar atunci când, din o cauză oare-care, acțiunea publică a încetat de a exista ⁽³⁾.

Ambele acțiuni fiind distincte, partea vătămată poate dispune de acțiunea privată cum va voi și s'o intenteze când va găsi cu cale și util. Ea poate renunța, poate să se desiste de la cererea făcută, poate transige asupra drepturilor sale sau chiar să le cedeze unui terțiu ⁽⁴⁾.

Acțiunea privată nu se poate intenta, însă, de cât nu mai în timpul cât ține acțiunea publică

(1) Faustin Hélie, I, 536, ed. II-a, Paris, 1886.

(2) Cas. II, No. 396/82.

(3) Faustin Hélie, II, 604. Veđi și lucrarea noastră, *Noțiuni de drept penal*, p. 67.

(4) *Ibidem*, II, 605.

la prima instanță, pentru că infractorul nu trebuie privat de beneficiul unei a doua instanțe. Totuș, fiind-că la jurați nu sunt două instanțe, acțiunea privată se poate porni în tot timpul, căci aici e o singură instanță.

De oare-ce acțiunea privată e un accesoriu al celei publice, trebuie să decidem că partea vătămată nu poate sesisa jurisdicțiunea penală de cât dacă aceasta e prealabil investită cu acțiunea publică, ceea ce rezultă din art. 8 Pr. p., care spune: «..... de odată cu cea publică și înaintea aceluiași judecătorii» (5). Acțiunea privată nu poate, dar, sta singură înaintea instanței penale, cu excepție pentru cazul prevăzut de art. 197 Pr. pen.

Din acest principiu urmează că, dacă acțiunea publică e stinsă, partea civilă nu-și mai poate îndrepta acțiunea sa dinaintea jurisdicțiunii penale, după cum, de asemenea, nici în cas când faptul dăunător nu e calificat de lege ca crimă, delict sau contravențiune.

Acțiunea civilă se va intenta dinaintea judecătorului competent, chiar dacă delictul n'ar intra în competența acelei instanțe (6). Totuș, s'a decis că tribunalul nu e regulat sesizat de acțiunea civilă, când e incompetent să judece acțiunea publică (7). În sensul acestei din urmă păreri, e redactat și art. 58, al. 6 l. j. p. care prevede că judecătorii de pace sunt competente să judece: «cererile pentru despăgubiri civile provenite din delictele și contravențiunile pentru cari judecătorii de ocol sunt competenți».

Acest text e, prin urmare, derogator de la dreptul comun, așa că va trebui interpretat restrictiv.

Instanța competentă, însă, de a judeca principalul, infracțiunea, are competența de a judeca și accesoriul, despăgubirile civile, până la or ce sumă (8).

Când ambele acțiuni sunt exercitate înaintea unei Curți cu jurați, culpabilitatea penală se apreciază de jurați, pe când delictul său quasi-delictul se judecă de magistrații cari compun curtea, cu excepție pentru delitele de presă (art. 105 Const.), unde jurații apreciază și fixează quantumul daunelor interese (9).

Tribunalele militare nu sunt competente să se pronunțe asupra acțiunii civile, care rămâne suspendată până când se va judeca acțiunea publică în mod definitiv (art. 50 c. j. m.).

Dacă, înaintea jurisdicțiunii corecționale, prevenitul face o cerere reconvențională în contra părții civile, cererea trebuie judecată de tribunalul civil, singurul competent.

Tot de competența tribunalului civil va fi și cererea de chemare în garanție ce o poate face prevenitul în contra unui terțiu dintr'un interes pur civil.

Dacă, în cursul instanței penale, acțiunea publică e stinsă sau impedeată, acțiunea civilă își urmează cursul său înainte. Așa e în cas când ambele acțiuni au fost exercitate simultaneu dinaintea jurisdicțiunii represive, iar prevenitul a fost amnistiat în cursul instanței.

Acțiunea publică fiind independentă de cea privată, tribunalul civil nu poate dice că nu-și e competent să judece acțiunea privată, sub cuvânt că faptul generator al acțiunii private ar constitui, în acelaș timp, o infracțiune penală (10).

Acțiunea civilă, însă, nu prejudică pe cea penală. Totuș, rezultatul acțiunii penale poate influența asupra celei civile, dar contrarul nu, cu excepție pentru chestiunile prejudiciale, unde civilul influențează penalul.

Am văzut că partea vătămată are alegerea jurisdicțiunii la care să-și intenteze acțiunea. Totuș, dacă a sesizat instanța civilă, nu mai poate sesisa pe cea penală: *electa una via, non datur recursus ad alteram*. Această maximă nu e scrisă nicăeri, deși e consacrată de jurisprudență și doctrină. Pentru ca să fie loc la aplicarea ei, trebuie ca acțiunile să fie pendente între aceleași părți, să isvorască din acelaș fapt și să tindă la acelaș obiect (11).

Dacă persoana vătămată și-a ales calea civilă, chiar de-ar renunța la dânsa, numai poate interveni în instanța penală, în cas când, de pildă, urmărirea s'ar exercita după cererea ministerului public. Această regulă încetează, însă, când tribunalul civil și-a declinat competența. Dar un atare mijloc nu poate fi invocat din oficiu, mai ales în apel, nici a fi propus, pentru prima oară, în casație (12).

Când persoana lesată și-a ales calea penală, poate să se desiste, și să recurgă la cea civilă? Poate, dacă faptul nu constituie o infracțiune, penală, dacă există lucru judecat în privința urmării; dacă jurisdicțiunea penală și-a declinat competența, căci atunci e ca și când n'ar fi fost de loc sesizată (13).

(5) Ibidem, 612. Georges Leloir, *Code d'instr. crim.*, Art. 3, No. 3. D. Alexandresco, *Curierul Judiciar*, No. 77, 902.

(6) Faustin Hélie, II, 603. Cas. I, din 5 Ian. 74.

(7) L. Leloir, ibidem, 13.

(8) Cas. II, No. 293/80, 377/80.

(9) D. Alexandresco, ibidem.

(10) Leloir, pag. 41.

(11) Ibidem, 85 Faustin Hélie, 1716; II, 619. Maxima *Electa una via...*, nu e. nici-o-dată, opozabilă ministerului public.

(12) Leloir, 73, 77, 80. Cas. II, No. 375/900.

(13) F. Hélie, II, 616. *Merlin*, Questions de droit. V^o Option, § 1, No. 4.

Față cu principiile sus expuse, trebuie să decidem că dacă o parte s'a lichidat pretențiunile sale pe cale civilă sau comercială, nu mai poate figura în instanța penală ⁽¹⁴⁾.

Ce vom dice, însă, în cas când acțiunea civilă n'a fost respinsă pe nici-un fine de neprimire? Necontestat partea lesată poate să și retragă plângerea, spre a sesisa instanța penală, aceasta numai dacă nu s'a statuat deja asupra acțiunii civile ⁽¹⁵⁾.

Totuș, partea civilă nu mai poate spune că-și rezervă dreptul de a intenta acțiunea dinaintea jurisdicțiunii civile: a) când s'a intrat în debaterile afacerii; b) când plângerea părții vătămate a dat loc la o ordonanță de neurmărire sau la o hotărîre ce-i respinge cererea, căci atunci există lucru judecat asupra acțiunii, afară de cazul când i-ar fi fost rezervată expres ⁽¹⁶⁾.

Când plângerea a fost făcută dinaintea jurisdicțiunii civile, procedura trebuie suspendată, dacă acțiunea publică s'a exercitat, fie înainte, fie în timpul instanței, până va rămâne definitivă judecata penală, conform regulei: *Le criminel tient le civil en état*. De aici urmează că judecata penală e un fapt prejudicial pentru acțiunea civilă. Pentru ca să fie loc la suspendare, nu e suficient, însă, ca judecătorul civil să constate existența delictului; ci trebuie ca acțiunea publică să fie pusă în mișcare ⁽¹⁷⁾.

Pentru ca să fie loc la suspendarea acțiunii civile, se cere dar: a) ca ambele acțiuni să se raporte la acelaș fapt; b) ca acțiunea publică să fie deja angajată. Această suspendare e necesară pentru a nu se da hotărîri contradicătoare.

Când o instanță civilă a fost angajată contra autorului unei infracțiuni, complicii nu pot să se prevaleze de această împrejurare, spre a cere respingerea intervențiunii părții vătămate dinaintea tribunalului de represiune ⁽¹⁸⁾.

Cum am spus, trebuie să fie *identitatea de fapt*, căci dacă faptele sunt diferite, ambele hotărîri nu mai pot exercita nici-o influență, una asupra alteia. Trebuie, dar, ca acelaș fapt să fie fundamentul ambelor acțiuni, chiar de n'ar fi îndreptate în contra acelorași persoane ⁽¹⁹⁾. «Pour que le sursis soit obligatoire, il faut que les deux actions dérivent du même fait» ⁽²⁰⁾.

În materie de fals, suspendarea e de plin drept, chiar dacă persoana lesată nu s'a constituit parte civilă. Ast-fel *amânarea* de care vorbește art. 463 Pr. p. e de plin drept în procesele civile și numai facultativă în cele penale (V. art. 170 și 173 Pr. civ., 90, al. 2 L. j. p.).

⁽¹⁴⁾ Cas. II, No 569/900. *Dreptul*. No. 56/900.

⁽¹⁵⁾ Merlin, *ibidem*. F. Hélie, II, 619.

⁽¹⁶⁾ *Ibidem*, 621.

⁽¹⁷⁾ Leloir, pag. 60.

⁽¹⁸⁾ *Ibidem*, 86.

⁽¹⁹⁾ F. Hélie, 962.

⁽²⁰⁾ Leloir, pag. 54.

Când toate aceste împrejurări se găsesc întrunite, suspendarea trebuie pronunțată sub pedeapsă de nulitate, de oare-ce jurisdicțiunea civilă încetează de a mai fi competentă, și dacă ar da o hotărîre, ar săvârși un adevărat exces de putere.

O ordonanță de neurmărire e suficientă, însă, pentru a pune capăt suspendării, căci atunci s'a pronunțat definitiv, în sensul art. 8 Pr. p. Altmîntrelea, suspendarea n'ar avea alt termen de cât prescripțiunea acțiunii publice, observă Faustin Hélie ⁽²¹⁾.

Dacă ordonanța a fost opoată, fie chiar de partea civilă, iar va fi nevoie de suspendarea acțiunii civile.

Așa fiind, o jurisdicțiune penală s'a pronunțat definitiv, când s'a desesiat de afacere, cel puțin pentru prezent.

Aceste principii odată expuse, să venim la specia ce adnotăm.

După cum rezultă din cartea de judecată, inculpatul a fost condamnat, pentru faptul de distrugere, la șapte luni închisoare, rezervându-se părții civile dreptul de a-și lichida pretențiunile pe cale civilă. În urmă, reclamantul intentează acțiune posesorie în contra inculpatului, acțiune întemeiată pe acelaș fapt ce motivase condamnățiunea, adecă pe faptul tăerii unor arbori.

Cu această ocaziune, pârâtul cere suspendarea judecății civile, până când se va hotări definitiv asupra acțiunii publice. Judecătorul, însă, respinge acest incident pe următoarele motive: a) acțiunea civilă a fost rezervată reclamantului în interesul lui, spre a-și putea apăra proprietatea de alte tulburări de posesiune ce ar putea veni din partea inculpatului, dacă ar continua cu tăerea arborilor; de unde urmează că reclamantul are un interes legitim, așa că nu poate aștepta lichidarea pretențiunilor sale în instanța penală; b) inculpatul a susținut că el e proprietarul terenului de pe care a tăat arbori, *ceea-ce formează o chestiune prejudicială* ⁽²²⁾, așa că dreptul său de apărare în instanța penală nu e întru nimic știrbit prin faptul intentării acțiunii posesorii; de unde rezultă că art. 8, al. 2 Pr. p. nu e aplicabil în specie; că dacă totuș inculpatul ar lăsa ca hotărîrea condamnatoare să rămâie definitivă, atunci ar putea exista două hotărîri contradicătoare, dar aceasta s'ar datori numai neglijenței inculpatului, ceea-ce nu poate atinge prestigiul justiției.

În cazul de față, ambele acțiuni, cea publică și cea privată, derivă din acelaș fapt generator comun: tăierea arborilor. Din punctul de vedere penal, faptul e considerat ca o distrugere; pe când

⁽²¹⁾ F. Hélie, pag. 999. Leloir, pag. 68.

⁽²²⁾ Această afirmațiune nu e exactă. Pentru mai multe amănunte, V. *Curierul Judiciar*, No. 78/902, 45/901, 83/902.

din punctul de vedere civil, ca un delict⁽²³⁾. În instanța penală, de sigur, cum se spune și în cartea de judecată, inculpatul va putea susține că el este proprietarul terenului și această excepțiune va trebui vidată de judecătorul penal, căci judecătorul acțiunii e și judecătorul excepțiunii. Se va discuta, prin urmare, chestiunea proprietății și dacă se va stabili că proprietar al terenului este inculpatul, acesta va trebui achitat, chiar dacă s'ar dovedi că a tăiat arborii (art. 480 C. civil).

De asemenea, cu ocaziunea judecării acțiunii posesorii, se va discuta chestiunea posesiunii, nu proprietatea, așa că, din acest punct de vedere, poate să nu fie contradicere între ambele hotăriri, de oare-ce e posibil ca cine-va să aibă posesiunea unui teren, fără să fie proprietarul lui.

Pe de altă parte, în instanța civilă se va putea stabili că reclamantul are posesiunea terenului și că pârâțul, fără drept, a tăiat arborii, așa că aici el va fi condamnat, pe când în instanța penală va fi achitat, întru cât a fost recunoscut ca proprietar sau măcar ca posesor al terenului. Iată dar că, din acest punct de vedere, e posibilitate de hotăriri contrazicătoare și de aceea excepțiunea invocată de pârât mi se pare fundată. În cazul de față, prin urmare, întru cât ambele acțiuni isvorăsc din același fapt comun, acțiunea civilă trebuia suspendată, căci, în adevăr, ar fi curios să fii condamnat pentru tăierea unor arbori, când ai stabilit că ești proprietarul lor.

De altmintrelea, motivul dat de judecător că dacă ar rezulta hotăriri contrazicătoare, aceasta s'ar datori neglijenței pârâțului, nu mi se pare serios, căci prestigiul justiției nu poate atârna de diligența sau lenea unei părți, și de aceea justiția singură trebuie să vegheze și, din moment ce i s'a semnalat pericolul, să caute să-l înlăture.

Pentru aceste motive, cartea de judecată mi se pare dată cu exces de putere, așa că va trebui reformată, de va veni în apel.

Ștefan Scriban

SCRISOAREA DESCHISA

Către onor. Direcțiune a «Curierului Judiciar»

Citind articolul din fruntea primului număr din anul curent al ziarului «Curierul Judiciar», nu mă pot abține de a exprima sentimentul meu de admirațiune pentru vederile largi de care este condusă Redacțiunea acelei reviste, când spune că a deschis și va deschide coloanele ziarului pentru publicarea scrierilor tinerilor magistrați și avocați, cari de și ne reputați încă în lumea juridică, dar cari vor ajunge, prin muncă sârguitoare, să înlocuiască pe cei bătrâni, ale căror puteri slăbesc.

Numai inspirată și condusă de aceste idei o

revistă juridică poate să ajungă la dezvoltarea la care a ajuns «Curierul Judiciar». Prin publicarea jurisprudenței române, a jurisprudenței străine, a diferitelor articole și monografii despre legislație, despre economie politică, etc.

«Curierul Judiciar», a ajuns să fie nu numai necesar dar chiar indispensabil, atât magistraților și avocaților, cât și particularilor.

Dacă justiția unei națiuni este baza fundamentală a existenței și dezvoltării sale, nu mai puțin ajută la această dezvoltare și organul, care aduce la cunoștința publicului din țară și din străinătate, modul cum această justiție este garantată și împărțită acelor cari o cer. La dezvoltarea la care a ajuns, «Curierul Judiciar» se poate considera că constituie un adevărat monument de publicitate a științei dreptului, monument ce are ca pedestal trebuința ce simte o națiune, în cursul dezvoltării sale, de a-și întări justiția sa, prin cunoștința și critica legilor și decisiunilor date de instanțele judecătorești.

Aceste explicațiuni și critici, Direcțiunea «Curierului Judiciar» spune, în articolul său, că le primește și le publică, chiar și de la acei tineri magistrați și avocați, cari nu au încă autoritate în lumea juridică, dar cari vor trebui în viitor să ajungă la reputațiunea celor bătrâni. Această idee exală sentimentul savantului, care iubește știința nu ca un lucru ce-i aparține exclusiv ci din contra care se simte fericit când vede că și alții se adapă la isoarele științei lui și se pregătesc să poată continua la un moment dat, care pentru interesul științei cei tineri doresc să fie cât mai depărtat, opera lui de progres.

Orî-cine iubește acest progres, trebuie să-și alunge sentimentele egoiste, căci știința nu este apănagiul numai al unora, ci al orî și căruia, care își dă osteneala să cunoască legile ei. Iată pentru ce coloanele unei reviste, într'o materie atât de vastă și controversată ca știința dreptului, trebuiesc să fie deschise scrierilor orî-căruia dintre acei ce au ocazia în practica lor să se isbească de dificultățile, ce presintă une-orî chestiunile juridice. A restrânge câmpul discuțiunilor într'o astfel de știință, este a aduce cea mai gravă atingere dezvoltării sale, este a o sugruma, și nu aceasta poate fi scopul unei reviste juridice.

Aducând Direcțiunii revistei «Curierul Judiciar» omagiul meu de admirațiune pentru scopul ce urmărește și exprimând viile mele mulțumiri pentru ospitalitatea ce a dat și va da încercărilor mele, cred că mă fac ecoul tuturilor tinerilor magistrați și avocați, cari au găsit și vor găsi libere coloanele acelei reviste, pentru ca împreună cu cei bătrâni în reputațiune, să deservărească opera începută de cea onor. Direcțiune.

G. T. Ionescu

(23) Alexandresco, V, 390 sq.